

Ställa frågor till olika delar av texten

Lässtrategier för att förstå och tolka texter samt för att anpassa läsningen efter textens form och innehåll - Svenska/Svenska som andraspråk, Årskurs 1-3

Syfte

Hjälpa eleverna att komma djupare in i texten men också hur man kan hjälpa dem reflektera över det de läser med hjälp av strategin *att ställa frågor till texten*.

Läraren reflekterar

Genom att arbeta med strategin att ställa frågor har jag märkt att mina elever lättare vet vad de ska fokusera på i texten. När exempelvis en rubrik görs om till fråga är det sedan svaret på frågan eleverna försöka hitta under sin läsning. Deras läsning blir då mer fokuserad och upplevelsen hos eleverna är att läsandet blir enklare. De får ett mål med sin läsning.

Metod

Gör ett exempel gemensamt med eleverna så att de blir väl förtrogna med strategin *att ställa frågor till texten*. Läser en elev en lärobokstext kan det vara en god hjälp att **göra om de olika rubrikerna till frågor**. När väl frågan är gjord är det den man ska försöka besvara när man läser stycket under rubriken. Med ett så enkelt knep kan eleven lättare veta vad det är den ska fokusera på under läsningen. Hade det varit texten, som syns på bilden, som eleven skulle läsa hade en fråga kunnat vara: *Vad är tjänstesamhället?* Och en annan skulle ha kunnat vara: *När växer tjänstesamhället fram och hur går framväxandet till?*

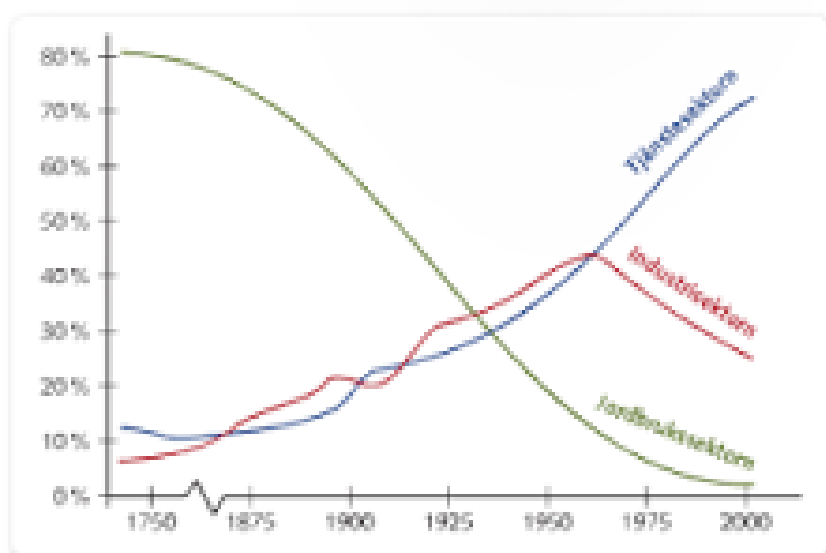
Därefter ställer vi en fråga till ett utvalt stycke. Konstruera en fråga där eleverna måste **hämta information från flera delar av stycket**. Exempel: Varför slogs mindre företag ut och ersattes av större? På vilka sätt påverkades hela samhället av den förändringen?

Till sist, att **ställa en fråga till bilden**. På bilden nedan finns ett diagram (Källa: Gleerups lärobok. Möt historien skriven av Olle Larsson). Vi formulerar en fråga till diagrammet.

Tjänstesamhället växer fram

Efter kriget tog den svenska industriproduktionen fart på allvar. Den effektivisering av industriproduktionen som börjat redan före kriget fortsatte. Nu tog industrirobotar över allt fler arbetsuppgifter. Detta innebar att mindre industrier som inte hade råd med den nya tekniken slogs ut och ersattes av storföretag som LKAB inom gruvnäringen och SSAB inom stålindustrin. Småskalighet ersattes av storskalighet. När mindre företag tvingades lägga ner ökade flyttströmmarna inom landet och tidigare centralorter förvandlades till glesbygd när traktens enda större industri eller företag slog igen och människor förlorade sina arbeten.

Samtidigt som antalet sysselsatta inom industrin, handeln och tjänstesektorn ökade, minskade antalet människor som livnärde sig på jord- och skogsbruk. Tjänstesektorn ökade mest. Mellan åren 1945 och 1970 fördubblades antalet människor som arbetade med tjänster av olika slag medan antalet jordbruksarbetare sjönk med 60 % under samma tid. Redan 1960 var tjänstesektorn större än industrisektorn. Industrisamhället höll på att förvandlas till ett tjänstesamhälle.

Diagrammet visar antalet anställda inom olika ekonomiska sektorer i Sverige under de senaste 250 åren. Vad säger jordbrukets, industrins och tjänstesektorns utveckling om samhällsutvecklingen i stort?

111

Till diagrammet skulle en aktuell fråga ha kunnat vara: *Hur har det svenska samhället förändrats under de senaste 250 åren om man ser till de olika ekonomiska sektorerna?*

Att testa själva

Välj ut en aktuell text som består av bilder och text. Begränsa till en utvald del av texten. Hellre en del i taget än allt på en gång. Eleverna skapar frågor till:

- Rubriker

- Utvalda stycken
- Bilder

Därefter kan eleverna ställa sina frågor till varandra, jämföra frågorna och vilka svar de olika frågorna ger. Omformulera och förfina. Samla elevernas frågor på tavlan eller i ett gemensamt dokument. Till sist kan eleverna skriva svar på sina och varandras frågor.

Lgr 11 Förmåga (kopplingar till årskurs 9, svenska)

Läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.

Centralt innehåll

Lässtrategier för att förstå, tolka och analysera texter från olika medier. Att urskilja texters budskap, tema och motiv, samt deras syften, avsändare och sammanhang.

Kunskapskrav

Eleven kan läsa /.../ sakprosatexter med **mycket gott flyt** genom att, på ett **ändamålsenligt och effektivt** sätt, välja och använda lässtrategier utifrån olika texters särdrag. Genom att göra **välutvecklade** sammanfattningar av olika texters innehåll med **god** koppling till tidsaspekter, orsakssamband och andra texter visar eleven **mycket god** läsförståelse.